

-СЕНАТ УНИВЕРЗИТЕТА-

На основу члана 33. став 1. алинеја 19. Статута Универзитета у Источно Сарајево, Сенат Универзитета на 25. сједници одржаној 11. 09. 2009. године, донио је

КОДЕКС ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Кодекс професионалне етике на Универзитету у Источно Сарајево, (у даљем тексту: Етички кодекс), доноси се у циљу очувања достојанства професије и развијања унапређивања моралних вриједности академске заједнице као и ради заштите вриједности знања и уважавања и подизања свијести и одговорности универзитетских наставника и свих чланова академске заједнице.

Члан 2.

(1) Етички кодекс садржи морална начела и начела професионалне етике сходно којима се понашају сви чланови академске заједнице Универзитета у свом професионалном и јавном дјеловању.

(2) Чланови универзитетске академске заједнице су сви наставници, сарадници, студенти и други учесници у процесу високог образовања, научног истраживања и стручног рада.

(3) Начела Етичког кодекска примјењују се на одговарајући начин и на лица која нису чланови академске заједнице Универзитета али учествују у раду и деловању Универзитета, и уколико се њихово понашање и дјеловање може непосредно повезати са Универзитетом.

(4) Етички кодекс састоји се од основних правила Универзитета у оквиру којих су прописани стандарди понашања прилагођени потребама Универзитета као и морално неприхватљиво понашање на Универзитету и у вези с њим.

(5) Организационе јединице које су у саставу Универзитета могу својим општим актом допунити стандарде понашања као и морално неприхватљиво понашање, правилима специфичним за поједину високошколску јединицу, на начин да они не могу бити у супротности с овим Етичким кодексом.

II - ОСНОВНА НАЧЕЛА ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ

1. *Заштита људских права и достојанства*

Члан 3.

(1) Универзитет је дужан сваком члану академске заједнице осигурати уживање људских права која се остварују унутар те заједнице, те друга права која гарантује Устав и други позитивни прописи у Републици Српској.

(2) Сви чланови Универзитетске академске заједнице требају бити поштовани и уважавани у складу са правилима која произилазе из поштивања њиховог живота, интегритета и достојанства.

(3) Универзитет је дужан да свим својим члановима призна право и омогући услове за несметан професионални развој и усавршавање, у складу са могућностима,

(4) Сви чланови Универзитета имају обавезу и одговорност према другима у смислу поштеног, искреног и непристрасног понашања, уздизању професионалног и стручног рада.

2. *Једнакост и праведност*

Члан 4.

(1) Универзитет има дужност да осигура једнаке услове рада, једнакост и праведност свим члановима академске заједнице и једнаке услове за остваривање професионалних обавеза, исказивање интелектуалних способности и напредовања.

(2) Чланови универзитетске заједнице не смију злоупотребљавати свој ауторитет и не смију допустити да лични интереси и односи умање ефекте објективног и професионалног просуђивања и тако угрозе етичко и професионално обављање радних обавеза.

3. *Професионалност*

Члан 5.

(1) Чланови академске заједнице дужни су да одговорно, професионално и етички беспријекорно испуњавају своје обавезе према студентима, радним колегама и осталим запосленим лицима на Универзитету.

(2) Обавеза чланова академске заједнице је да поштују критерије стручности и успјешности, да се стално стручно усавршавају унутар свог интересно-професионалног подручја и да свој рад заснивају на начелима сарадње и заједништва у професионалним односима у циљу што бољег искориштења универзитетских ресурса.

4. Поштивање закона и прописа

Члан 6.

(1) Чланови академске заједнице су обавезни поштовати законе и правне прописе који се тичу њих и њихових обавеза као чланова те заједнице.

(2) Универзитет има обавезу осигурати услове који би омогућили да сви чланови академске заједнице буду упознати са својим правима и обавезама.

(3) Универзитет је дужан осигурати једнаку могућност притужбе и равноправан положај у поступку испитивања повреда одредби из Етичког кодекса.

5. Обавеза преношења знања

Члан 7.

Наставник је дужан да наставни процес води тако да студента оспособи да на основу стечених знања са разумјевањем прихвата напредак науке, технологије и друштва и придржава се слједећих начела у извођењу наставе:

- да обезбједи тачност и актуелност садржаја предмета и омогући студентима дјелотворно постизање циљева предмета и једнаке могућности унапређења знања,
- да допринесе интелектуалном развоју студента бар у оквиру њиховог предмета и професионалног домена,
- да осигура евалуације и оцјењивања студената које је засновано на отворености, праведности и објективности и које мора бити правовремено, што подразумијева јавност и транспарентност испита и вјџби,
- да прихвати конструктивне критике, мишљења студената о својој образовној и наставној компетенцији.

6. Професионално усавршавање и напредовање

Члан 8.

(1) Обавеза свих наставника академске заједнице је да се континуирано усавршавају и да устрају на уздизању стандарда и знања унутар изабраног научно-наставног подручја.

(2) Наставник континуирано унапређује струку објављивањем властитих резултата, размјеном знања, података и искустава са сарадницима и студентима, те кроз рад у научним, стручним и умјетничким удружењима.

(3) Наставник указује на нестручне и неосноване тврдње повезане са његовом науком или струком, избјегавајући и спречавајући поступке којим би се подцијенили обезвриједили или обешчастили углед и достојанство појединаца или институција.

(4) Своје мишљење о струковним питањима јавно изражава ако је базирано на битним научним чињеницама заснованим на научној истини.

(5) Универзитет је дужан осигурати свим члановима академске заједнице једнаке услове за напредовање, а који се темеље на испуњавању професионалних обавеза.

(6) Критеријуми који су основ за вршење процјене професионалне успјешности морају бити објективни и непристрасни. Ако више кандидата испуњавају професионалне услове, приликом запошљавања или унапређења у више звање, предност треба дати полној скупини која је мање заступљена.

(7) Професионална је одговорност и обавеза наставника бринути се о подмлађивању академске заједнице, те постицај напредовање и осамостаљивање млађих наставника и чланова академске заједнице.

7. Јавност рада и података

Члан 9.

(1) Универзитет примјењује транспарентност у свом раду и прописима као једну од основних вриједности.

(2) Сви прописи које доноси Универзитет требају бити јасни, прецизни, недвосмислени и доступни свима.

(3) Академска заједница треба уважавати ову вриједност транспарентности и доступности критеријума и поступака испуњавања професионалних обавеза (испити, уписи, напредовање у струци сл.).

(4) Сви чланови академске заједнице, који кроз свој рад на Универзитету долазе у додир са подацима који имају статус повјерљивости, требају штитити тајност тих података.

(5) Статус таквих података је дефинисан Правилима Универзитета и није допуштено откривање истих другим члановима заједнице или некој другој страни, осим у случају ако постоји нека професионална или законска обавеза да се такве информације објаве.

8. Јавно наступање и однос према институцији

Члан 10.

- (1) У складу са улогом Универзитета у друштву, подупире се право чланова академске заједнице да јавно наступају и слободно се изражавају, што подразумева и наступе пред публиком, у електронским и штампарским медијима, као и кроз друге облике дјеловања,
- (2) Чланови академске заједнице учествују у друштвеном животу као сви грађани, али своје ангажовање усклађују са обавезама у оквиру научне области за коју су бирани, обавезама према студентима, настави и интересима у академској институцији.
- (3) Чланови академске заједнице који имају више звање не смију ограничавати, нити онемогућавати јавно иступање члановима академске заједнице са нижим звањем, нити тај наступ било чиме условљавати.
- (4) Чланови академске заједнице који јавно наступају у име и за рачун Универзитета, дужни су то јасно и недвосмислено саопштити да заступају интересе Универзитета, приликом јавног иступа, те се од њих очекује да иступају у складу са највишим професионалним и етичким стандардима.
- (5) У јавним наступима чланови академске заједнице не смију неаргументирано дискредитирати институције и појединце.
- (6) Приликом јавних наступа морају се поштовати општеприхваћена морална начела.
- (7) Јавним наступима се сматрају излагања на сједницама, јавним скуповима, те наступи у свим врстама медија.
- (8) У односу према институцији, сви чланови академске заједнице дужни су да чувају интегритет академске институције и да раде по свом најбољем знању, савјесно, марљиво, културно и посвећено, и дужни су да се придржавају следећих стандарда:
 - поштују устројства институције уз слободу да критикују и мјењају њена правила,
 - у случају ангажовања ван академске институције свој рад регулишу сходно прописима о сукобу интереса на Универзитету и ускладе га са интересима матичне институције,
 - обезбеде континуитет наставног процеса у случају прекида и престанка рада,
 - у свим поступцима који се односе на остварење стандарда из Етичког кодекса или су у вези с њима, члановима академске заједнице о чијим се правима и интересима ради треба да буде омогућено учествовање у поступку, право да се изјасне о релевантним наводима и да изнесу своје аргументе, као и

равнорпаван положај у односу на друге учеснике који се налазе у истом или сличном положају.

9. Етичност у научном истраживању

Члан 11.

(1) У свом научно-истраживачком раду чланови академске заједнице придржавају се слиједећих начела етичности и то:

- одступати намјерно или из занемарења, од прихваћених поступака истраживања које може довести до разноврсних повреда, физичких и психичких, како људи тако и животиња, као и тајење таквих активности, ако их проводе други чланови академске заједнице;
- примјењивати начело свјесног и информисаног пристанка испитаника, штитити њихова права и достојанство као особе, те бринути о животињама које се користе у експерименталне сврхе;

(2) У планирању и извјештавању о научно-истраживачком раду, чланови академске заједнице требају до најмање могуће мјере свести погрешно тумачење резултата. Није допуштено измишљање, намјерно подешавање и тенденциозно тумачење научно-истраживачког рада.

10. Ауторство научно-истраживачких радова и других докумената

Члан 12.

(1) Неприхватљиво је кршење норми и вриједности интелектуалног поштења. Сваки облик плагирања радова и идеја сматраће се непосредном повредом овог етичког кодекса.

(2) Сви чланови академске заједнице који судјелују у научно-истраживачком и наставном раду морају гарантовати изворност својих објављених радова, те тачност и поштење у презентацији и навођењу информација.

(3) Од чланова академске заједнице се тражи да наведу као ауторе само оне учеснике који су интелектуално учествовали у процесу настајања научног рада.

(4) Не одобрава се и сматра се неетичним свако кривотворење и преузимање радова других, без њиховог знања и одобрења.

(5) Недопустивим се сматра кривотворење или погрешно тумачење академских достигнућа.

III НЕПРИХВАТЉИВА ПОНАШАЊА

1. Дискриминација

Члан 13.

(1) Сматра се недопустивим сваки облик непосредне и посредне дискриминације заснован на религији, етничкој и националној припадности, раси, полу, полној оријентацији, имовинском стању, поријеклу, породичном статусу, трудноћи, инвалидности, тјелесном изгледу, политичком увјерењу и здравственом стању,

(2) Искључиви и једини критериј за оцјену и напредовање мора бити стручност, способност, професионалност, оспособљеност и резултати на професионалном плану.

2. Узнемиравање

Члан 14.

(1) Сваки чин непримјереног понашања према другој особи који има за циљ или који у ствари представља повреду личног достојанства, омета обављање радних задатака или смањује квалитету живота те особе.

(2) Сваки чин, појединачан или понављан било вербални или невербални или физички као и стварање неугодних и непријатељских радних и образовних околности доводи до застрашивања и ометања друге особе или управљачког органа.

(3) Демонстративно напуштање сједница сената, ННВ, управног органа и других органа, омаловажавањем рада органа и присутних личности.

3. Сексуално узнемиравање

Члан 15.

(1) Сексуално узнемиравање је недопустиво понашање, које у суштини представља изостанак пристанка или одбијања друге стране, а тиче се:

- упућивање вербалних и физичких приједлога сексуалне нарави другој особи;
- физичко напаствовање,
- изношење шала или алузија које су сексуално обојене, укључујући опаске у вези пола и сексуалне оријентације;
- ругање и исмијавање на сексуалној основи;
- излагање друге особе увредљивом и узнемирујућем материјалу;
- захтијевање сексуалних услуга.

(2) Неприхватљивим понашањем се има сматрати и непријављивање сексуалног узнемиравања, било одгађањем пријаве или неистраживање пријављеног сексуалног узнемиравање.

4. Објективна непристрасност

Члан 16.

Чланови заједнице не смију допустити да предрасуде било које врсте утичу на њихову објективност у академским, истраживачким, административним, пословним и управљачким дјелатностима, а то се посебно односи на питања која дотичу права појединаца или мањинских група:

- неистинито изношење стања у организационој јединици или Универзитету,
- неистинито усмено и писмено извјештавање о кориштењу материјалних и кадровских потенцијала,
- неистинито извјештавање и изношење о постојању референци појединаца и група за извршавање наставних и руководних функција на Универзитету.

5. Примање поклона и других добара

Члан 17.

(1) Обавеза чланова академске заједнице је отклањање сваког покушаја корупције.

(2) Чланови академске заједнице не смију тражити поклоне, подстицати поклањање нити примити поклоне за себе или неку другу особу, ако постоји опасност да то посредно или непосредно утиче на њихову објективност, испуњавање професионалних обавеза те поштивање права и дужности.

6. Сукоб интереса

Члан 18.

(1) Сви чланови академске заједнице требају избежавати сукобе интереса који су дефинисани у *lex specialis* за све јавне установе.

(2) Недопустив је сваки облик непотизма.

(3) Чланови академске заједнице морају раздвојити вануниверзитетске дјелатности, које могу укључивати финансијске или друге интересе, од активности на Универзитету, у случају да оне доводе у питање или су у сукобу са професионалним обавезама чланова академске заједнице.

7. *Професионална одговорност према академској заједници*

Члан 19.

Професионална дјелатност чланова академске заједнице, треба, у што већој могућој мјери, доприносити остварењу циљева и задатака Универзитета. Сваки члан академске заједнице дужан је водити рачуна о добру и интересима Универзитета у духу академске слободе, што подразумемијева испитивање, аргументиране расправе, критике, толеранцију те поштена и професионална трагања за оптималним рјешењима.

У том смислу као непримјереним се сматрају слиједеће активности:

- Коришћење имена и логотипа универзитета у приватне сврхе, а с циљем стварања дојма универзитетског ауторитета;
- Намјерно презентирање, у јавности, личних ставова, као ставова Универзитета, а ради стицања личне користи;
- Подстицање других чланова академске заједнице не непоштовање универзитетских правила;
- Кориштење универзитетске имовине или погодности у циљу прибављања имовинске, личне комерцијалне користи, а без посебног одобрења,
- Било која активност (лобирање, злоупотреба ауторитета и сл.) у циљу омогућавања повлаштене позиције појединаца или групе а на штету професионалних критерија.

IV ОДГОВОРНОСТ ЗА ПОВРЕДЕ ЕТИЧКОГ КОДЕКСА

Члан 20.

(1) Непоступање у складу са начелима из овог Кодекса, односно њихово кршење представља повреду части и обавеза наставника и осталих запослених чланова академске заједнице, због чега могу сносити одговорност.

(2) Пријаве за евентуалну повреду Кодекса рјешава Комитет за етичка питања Универзитета у Источном Сарајеву (у даљем тексту: **Комитет**).

(3) Пријаве за повреду Кодекса се подносе Комитету у писаној форми и обавезно морају бити потписане од стране лица која их подносе.

Члан 21.

(1) Комитет чини седам чланова и то: по један представник области сваког струковног вијећа, проректор за наставу и студентска питања, те два представника Студентског представничког тијела.

Проректор за наставу и студентска питања је предсједник Комитета.

(2) Чланове Комитета именује Сенат јавним гласањем, на мандатни период од двије године.

(3) Начин рада Комитета регулисаће се Пословником о раду који доноси Комитет на првој конституирајућој сједници.

V ПОСТУПАК

Члан 22.

(1) Приликом примања захтјева за провођење поступка против члана академске заједнице, Комитет, путем правне службе Секретаријата Универзитета :

- издаје писмену потврду лицу које је захтјев предало,
- осигурава лицу које је предало захтјев дискрецију поступка пред Комитетом,
- прикупља релевантну документацију и обезбјеђује доказе,
- проводи доказни поступак
- осигурава странкама у поступку право да буду саслушане и добију правног заступника.

VI МЈЕРЕ

Члан 23.

(1) У случају да је Етички Комитет за члана академске заједнице или запосленог радника Универзитета утврдио да је починио повреду Етичког кодекса Универзитета, Комитет може предложити Сенату изрицање слиједећих мјера:

- писмену опомену;
- писмени укор;
- искључење из научно-наставног процеса на одређено вријеме, а најдуже до једне школске године

- (2) Мјере из члана 1. изриче Сенат, а за њихову реализацију задужена је матична организациона јединица Универзитета.

VII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

Овај Кодекс ступа на снагу даном доношења, а објављује се на Web страници Универзитета и организационих јединица.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СЕНАТА

Ректор

Проф. др Митар Новаковић

Број: 01-С-896-XXV/09

Датум: 11.09.2009. године